

De Grote of Sint Janskerk Sedert omstreeks 1500 heeft de kerk haar huidige gedaante, zijnde een driebeukige hallenkerk met een toren van het Utrechtse type. Sedert 1810 is de kerk eigendom van de Hervormde Gemeente, maar de toren is eigendom van de stad Schiedam gebleven. In de toren hangen drie luidklokken, respectievelijk uit de jaren 1455, 1519 en 1710. De kansel, die nog van vóór de hervorming dateert (ca. 1550), is fraai bewerkt. Op de zijpanelen zijn in perspectief de vier evangelisten met hun emblemen gesneden. Het hoofdpaneel geeft Christus weer als de Goede Herder, het verloren schaap op zijn schouders. Zijn in de gewelfnisjes van de evangelistenpanelen sibyllen of krijgslieden afgebeeld, op het hoofdpaneel wordt Christus geflankeerd door een mannetje met een houten been en een orgeldraaier. Hoewel als kunstwerk minder edel dan soortgelijke kunstwerken te Delft (Oude Kerk), Den Haag (Grote of St.-Jacobskerk) en Enkhuizen (Wester- of St.-Gomaruskerk), is deze kansel vooral door het interessante Christus paneel het belangrijkste kunstwerk van de kerk. De bijbel wordt gedragen door een gedreven koperen lezenaar (1677). Op het klankbord (1948) is enig beeldhouwwerk geplaatst, afkomstig van de luifel van de voormalige regeringsbank. Het hoogkoor wordt afgesloten door een hek, dat vroeger als doophek (van 1642) vierhoekig rond de kansel stond. De kansel was toen in het schip van de kerk tegen een zuil geplaatst. De bronzen doopvont (1949) verbeeldt de zondeval. Het zilveren doopbekken (1758) wordt bij de bediening van het sacrament in de vont geplaatst. Bij het bekken behoort een sierlijke zilveren doopkan. Beide zijn een geschenk van het voormalige Opredergilde. De vier gegraveerde avondmaalsbekers (1648) werden geschonken door het St. Nicolaasgilde. Het orgel wordt reeds in 1498 vermeld. Rond 1550 bouwde de in zijn tijd befaamde orgelbouwer Henrick Niehoff een nieuw instrument. Van dit orgel resten nog de kassen van het hoofdwerk en rugpositief. Aan het einde van de 17e eeuw is het orgel uitgebreid met twee pedaal- of zijkassen, in de 18e eeuw is het nog bestaande lofwerk aangebracht. Alleen de orgelkas is van oude datum. In het begin van deze eeuw is in de kas een nieuw orgel geplaatst, dat inmiddels in 1975 heeft plaatsgemaakt voor een ander, door de fa. Flentrop gebouwd, instrument. Het nieuwe orgel is van een uitnemende kwaliteit; er worden om die reden regelmatig concerten gegeven. De organisatie van deze muziekuitvoeringen is in handen van het Project Muziek Grote Kerk Schiedam. Enkele jaren geleden is in het koor een klein orgel geplaatst, gebouwd door de fa. Pelgrim, ter begeleiding van koormuziek. Na de restauratie van 1948 is de kerk verrijkt met enige gebrandschilderde ramen van Marius Richters. De vijf ramen zijn gegroepeerd om Christus als het Lam Gods, links en rechts geflankeerd door de vier Evangelisten. Op de beide uiterste ramen staan Mozes en Elia (links) en Jesaja en Jeremia (rechts). Boven het Lam staat Johannes de Doper, aan wie eens deze kerk werd gewijd. Naast hem Maria, die - naar de uitbeelding wil zeggen - Jezus aan de wereld geeft. Bezienswaardig is nog de consistoriekamer met haar goudleren behang en plafondschildering (18e eeuw), gerestaureerd in 1997. De voormalige Waag is in 1990 gerestaureerd en biedt thans huisvesting aan het kerkelijk bureau van de protestante gemeente te Schiedam.

